స్రవంతి

బెహరా లక్ష్మీకుమారి

కొడుక్కుడా! పేగులు తెంపుకు పుట్టిన రాస్కెల్ కదా! ఇంటికి రాకపోతే మానె, రోడ్డుమీద ఇంటి గుమ్మం ముందు మొహంపెట్టి నిలబడకూడదూ, పది నిమిషాలు? అంటే అతడు రాకపోవడానికి ఏదో చాలా పెద్ద కారణం ఉండి ఉండక పోతుందా? ''ఉందండీ! చెప్పనా? వాణ్ణి కన్నాం. పెంచాం, సార్! ఇంతకంటే ఏం కారణం కావాలి?'' అంటాడా తండ్రి.

అతనికి కోపం వస్తే ఇంగ్లీషులో పెంకు లెగర గొడతారు. పాపం, వృద్ధాప్యం. డెబ్భై గ్రీష్మాలు చూశారు. ఎవరంతా లెరగరు. ప్రతి ఏడూ అంటుమామిడి పళ్ళు చాలా ఆప్యాయంగా తినేస్తారు, వచ్చే ఏటి మాట చూడబోయామా, అని! అలా అవి చూడబోతూండగానే వచ్చే ఏళ్ళు చాలా వచ్చి వెళ్ళాయి.

''హి ఈజ్ ఎన్ ఎవర్ బ్లండరింగ్ బ్లాబరింగ్ ఇడియట్ తౌ ఎన్ ఏస్, విత్ డ్యూ ఆపాలజీస్ లఫ్ కోర్స్ ...''

బ్రహ్మాండమైన ఇంగ్లీషు. కోపంలో గంగాపాతంగా ప్రవహించే ఆ భాషావాహినికి విస్తుపోవలసిందే. అతని కోపాని కొకోమారు ఒక అర్థం పర్థం ఉండదు. అయినా, ఎవరూ అడ్డు తగిలి ఎదు రాడలేరు. ఎందుకంటే: గళగ్రాహిగా అతను చిలకరించే ఇంగ్లీషు తిట్లు, గతంలో ఎప్పుడూ ఎరిగి ఉండనంత కొత్తవి కావడంతో గుడ్లప్పగించి, మొహం తేలేసి వెవేఃు చెప్పవలసిందే!

ఇంతకీ, ఇప్పుడు వచ్చిన కోపం కొడుకుమీద. పెంకి [illegible] రూపాయి లార్జిస్ఫ్యూస్లో [illegible], ఏడుగు ఆడపిల్లల తరవాత [illegible] జన్మల తపః ఫలంగా పుట్టిన ఆ బుడతడు, ఈనాడు పెద్దవాడై, చాలా పెద్దవాడై, మహా పెద్దవాడయి పోయి పెళ్ళాంచేతిలో ఉసిరికాయై పోయాడు. అమ్మ వడదు. నాన్న వడదు. ఆ పేరెత్తితే ఆమడ దూరం పోతాడట! ఒక్కమారూ తమని చూడ్డానికి రాడట. కాటికి కాళ్ళు చాచుకుని, స్వార్జితం మీద రెండు జానల పొట్టలూ వెళ్ళమార్చుకుంటున్న తమని కనీస మొకమారు యోగక్షేమా లడుగుతూ ఉత్తరం కూడా రాయడట. ఎంత సేపూ వాడి సంసారం, సంతానం, అభివృద్ధి వగైరాలేనట!

''ఏం వండీ! కొడుక్కడా! వా పేగులు తెంపుకు పుట్టిన రాస్కెల్ గదా? పోనీవయ్యా, రావొద్దు! ఆ రోడ్డుమీద మా ఇంటి గుమ్మం ముందు మొహం పెనహెట్టి నిలబడమను పది నిమిషాలు! చూసి కడుపు నింపుకుంటాం! వాళ్ళమ్మ రక్తం మేడుస్తుందయ్యా, రక్తం! ది బ్లడ్ షి ఈజ్ షెడింగ్ యూ నో! రోగ్!'' అంటూన్న అతని కళ్ళల్లోనే రక్తపుజీర కనిపిస్తూంది.

అతని మాటలు విసుక్కోకుండా వినేవాడు చలమయ్య ఒక్కడే! ముసలాయన ఇంట్లో సగం వాటా అద్దె కుంటున్నాడతను.

ఈ వ్యవహారమంతా ఎప్పటి కప్పుడు తాజాగా వింటూండే చలమయ్యకి ఏం మాటాడ్డానికీ తోచదు. మధ్యలో అడ్డు తగిలితే కస్సుమని లేస్తారు ముసలాయన. మాట్లాడకుండా వింటే ''మాట్లాడేం సార్? ఏమిటీ ముసలాడి సోది అనుకుంటున్నావు, నాకు తెలుసు హ్హా!'' అని నవ్వులూనే [illegible]

''అప్పుడె వచ్చి, తాతగారూ! [illegible] మరి [illegible] ఇప్పటికి [illegible] [illegible] వంటారా?'' తాతగారు మధ్యలో తనుంకోకుండా [illegible] ఒకసాఠ్ఠం పూర్తి చేసెయ్య గలిగినందుకు తనకు తనే సంబరపడిపోయాడు చలమయ్య.

''య్యెస్!'' గర్జించారు తాతగారు. పళ్ళ సందులో ఇరుక్కున్న మామిడి పీచు వాలికతో పీకి థుపుక్కున ఉమ్మారు. ''చాలా పెద్ద కారణం ఉందండీ! చెప్పనా? వాణ్ణి కన్నాం! పెంచాం, సార్? ఇంతకంటే ఏం కారణం కావాలి? విద్యాబుద్ధులు చెప్పించాం! పెళ్ళిచేశాం ... అన్నట్టు, అయ్యా! వాడికి పెళ్ళెలాగయిందో తెలుసా? యూ సీ! ఈ ఏబ్రాసాడికి చిన్నప్పటినుండీ గుండె జబ్బు! హార్ట్ ట్రబుల్! దానికి తోడు కీళ్ళ రోగం కూడాను, వెధవ కోడిపిల్ల లాగా చుట్టుకుపోయేవాడు పిచ్చికాన! అలాటి పరిస్థితుల్లో సంబంధా లసలే రావి సన్యాసి వెధవ, వీడు లవ్వు, అయ్యా! [illegible] వెలగ పెట్టాడు! ఆ పిల్ల తల్లిదండ్రుల్ని, అట్నుండిటు చూడండి నాకర్మ, నాన్నని పెళ్ళి కొప్పించేసరికి నా తల ప్రాణం ... దటీజ్ ఎ బిగ్ ఎపిసోడ్ ...''

''మీ మనవరాలి పెళ్ళికి మీరు వెళ్ళలేదటగా?'' అగాధీలాటి ప్రశ్న వేశాడు చలమయ్య.

''అవునండీ! సార్! వెళ్ళలేదు.'' ఉడుకురేగిన తాతగారు ఒక గడియ మాటలకోసం తడుముకున్నారు. ''వెళ్ళలేదండీ! నిజం చేము! ఎవడు చెప్పాడు, వాడేనా? సాకులు చెప్పుకు బతుకుతున్నాడా చివరికి? కన్న తల్లిదండ్రులిని చూడకపోవడానికి ఏ కారణం కానీండి, ఏ సాకైనా నిలబడుతుందంటావా? బుద్ధిలేక పోయిందా? చదుకున్నాడు గావాలి, లక్ష పుస్తకాలు, మహా గ్రంథాలు రాసేస్తున్నాడు! [illegible] చేస్తాడు! దేశమంతా [illegible] [illegible]ంది. మరి ఒక [illegible] ముక్క [illegible] [illegible]? ఛీ ఛీ!''

ఒక నిమిషం ఏదీ అర్థంకాని అయోమయంతో మాట్లాడలేక పోయారు. చివరికి తెములుకున్నారు.

''బట్ యూ లిజెన్ టు మి, మిస్టర్ చలమయ్యా! సంగతంతా మీకు చెబుతాను. నిన్న తరవాత వాడి కూతురి పెళ్ళికి వెళ్ళలేని మీరు మాత్రం అనగలరేమో వినండి మరీ ...''

మరో కొత్త కథేదో వినడానికి చెవులు ఆయత్తం చేసుకుని కూర్చున్నాడు చలమయ్య.

''ఏమండీ, వీడెంతో వీడిలోడ బుట్టిన నా కూతురు కూడా నాకు అంతే నంటావా? ఏమయ్యా, నా కూతురుకంటే, వెధవది, రెండు మార్లెక్కువ పుట్టాడా వీడు? కాక పోతే వెలకొకింత తవ్విపోసి నా ఎదాన కొడుతున్నాడా? అస లా విషయాని కొస్తే నా కూతురే నయం! నిన్ననే దాని మొగుడు, గార్డుగా ఉన్నాడ్లెండి! రైల్వేలో! చాలా బుద్ధిమంతుడు! మీరు చూసే ఉంటారే?''

''చూశానండీ!''

''చూశారు! చూశారూ, వాడిచేత గంపెడు మామిడి పళ్ళు రాజమండ్రీ నుండి పంపించింది పెద్దమ్మాయి. వీడూ ఉన్నాడు! వీడికె పెళ్ళాం పేర రెండు చాలా పెద్ద అంటుమామిడి తోటలు రాశారండీ వాడి మామగారు! పాపం ఆయుస్సు మూడు కలుసుకోవాలండీ చాల ఉత్తములు. నా కంటే వృద్ధులు. భీష్మాచార్యుల్లాంటి మనిషి. పాపం ఇక రేపో మాపో రాలి పడిపోతారు. ఇంతకీ చెప్పొచ్చే దేమిటంటే, మా వాడు, రెండు తోట లున్నాయి గదా ఒక్క మామిడికాయ, పోనీ టెంక, చీకేసి పారేసిన టెంకైనా మా దొడ్డి గుమ్మంలో పడనివ్వడు! పోగాలేవా? పోనీ ఇక్కడికి పంపడానికి వీలుపడలేదనుకుందామంటే మరి ఈ ఊర్లోనే ఉన్న వాడి పెళ్ళాం మేనమామగారింటికి వేగన్లకొద్దీ తోలడానికి ఎలాగ వీలుపడిందండీ?''

''ఇంతకీ మీ మనవరాలి పెళ్ళి ...''

''ఆఁ ... పెళ్ళి మాట కదూ అడిగారు? మరిచిపోయాను''— ఫక్కున నవ్వారు తాతగారు తమ మతిమరుపుకి తామే ముచ్చటపడిపోతూ. ''మరిచిపోతూంటాను సార్! నాకు మతిమరుపు జాస్తి. ఎక్స్‌క్యూజ్ మి!'' అని కథ ప్రారంభించారు.

''పెళ్ళెమిటా? అప్పుడు, వాడి కూతురు చాలా ముందిదంటి! ఆ దొంగముండంటే నాకు భలే ఇష్టం.

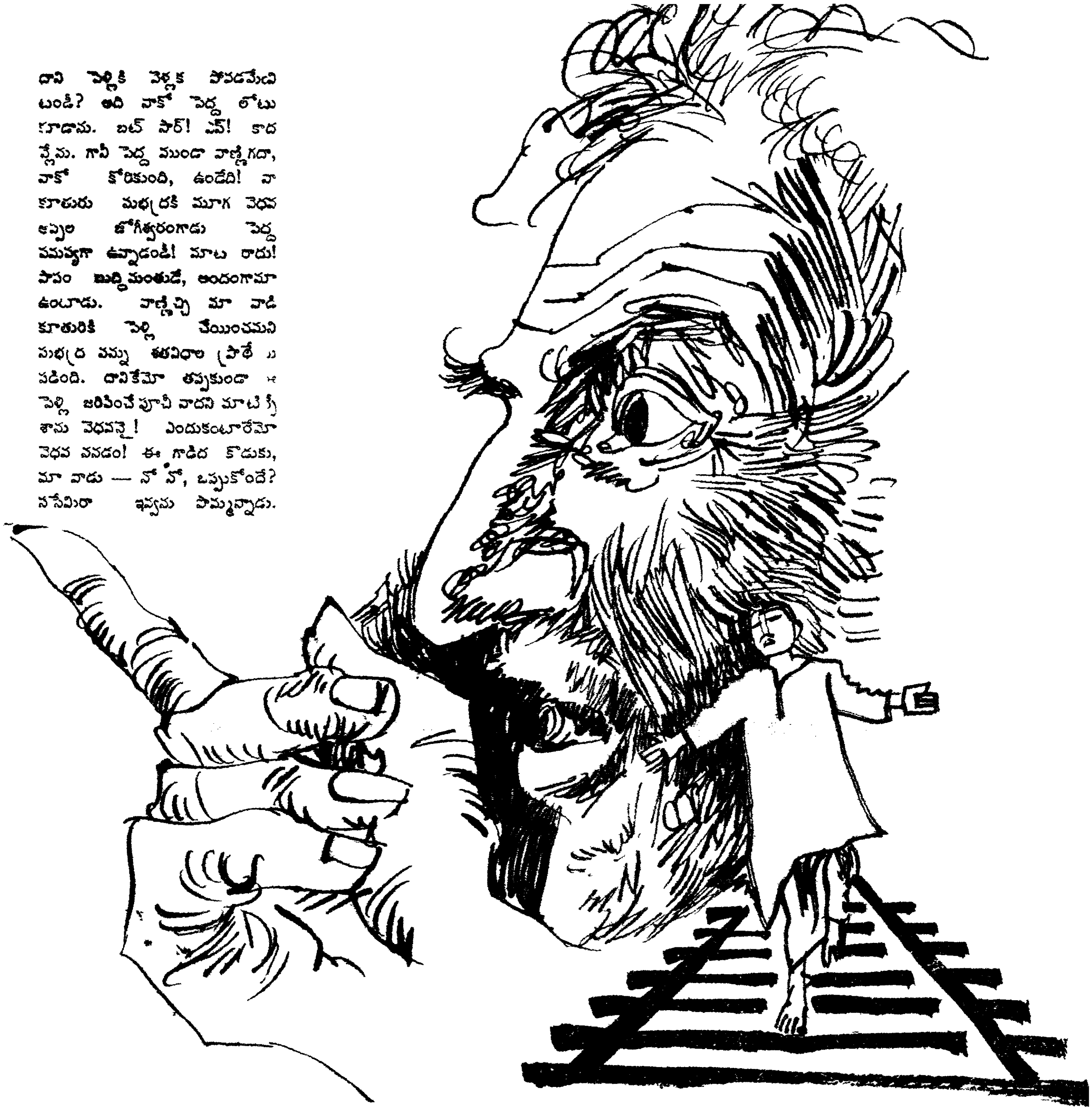

దాని పెళ్ళికి వెళ్ళక పోవడమేమి టండీ? అది నాకో పెద్ద లోటు కూడాను. బట్ సార్! ఎస్! కాద న్లేను. గానీ పెద్ద ముండా వాణ్ణిగదా, నాకో కోరికుంది, ఉండేది! నా కూతురు సుభద్రకి మూగ వెధవ అప్పల జోగీశ్వరంగాడు పెద్ద మనువ్యగా ఉన్నాడండీ! మాట రాదు! పాపం బుద్ధిమంతుడే, అందంగానూ ఉంటాడు. వాణ్ణిచ్చి మా వాడి కూతురికి పెళ్లి చేయించమని సుభద్ర నన్ను శతవిధాల ప్రాథే య పడింది. దానికేమో తప్పకుండా పెళ్లి జరిపించే పూచీ నాదని మాటిస్తి శాను వెధవన్నై! ఎందుకంటారేమో వెధవ నవడం! ఈ గాడిద కొడుకు, మా వాడు — నో నో, ఒప్పుకోండే? ససేమిరా ఇవ్వను పొమ్మన్నాడు.

మరి నా మాటకి ఎవాడిచ్చిన విలవే ముంది చెప్పండి? నేను వెళ్లాను! పెర్సనలీ ఐ హాడ్ టివ్ టు వాల్కేవ యు నో? ముఖ్యంగా వాడి పెళ్లాం! అమ్మమ్మమ్మమ్మ! ఎదురుగా ఎంత నంగనాచో, అంత ఆడిస్తుంది మొగుణ్ణి మా పరోక్షంలో. దాని దగ్గిర బంధువు కెవడికో కట్టబెట్టే ఉద్దేశంమీద అప్పటికే తాంబూలాలు పుచ్చేసుకున్నామని అబద్ధం ఆడేసింది! ఆదెవర్తండీ నా మనవరాలి పెళ్లికి తాంబూలాలు పుచ్చుకుందికి? నాకు చిర్రెత్తుకొచ్చి, ఆనాటినుండీ మరి వాడి గడప తొక్కరాదని, ఏదో తాత్కా లికమైన ఉద్రేకమే అనుకోండి, నిశ్చయం చేసేసుకున్నాను. వెంటనే పెళ్లి కెలా వెళ్లనండీ? ఆల్ రైట్! ఆల్ రైట్! అలిసింకవారు ఆత్మబంధువు లండీ, చలమయ్యగారూ!"

పాపం, తాతగారి ఆవేదన చూస్తే జాలివేసింది చలమయ్యకి. తమాషాకి అద్దె దెబ్బలు రూపాయి తిస్తాడు చలమయ్య. దాంతోనే తాతగారూ, మామ్మగారూ శివపార్వతుల్లాగా గడుపుకు వస్తున్నారు.

"నీలకంఠ మన్న పేరు నాకు బాగా పరిపోయిందండీ, చలమయ్యగారూ!" అని చలమయ్య జబ్బ చరుస్తూ, కళ్లు చికిలించి నవ్వారు తాతగారు. "కంఠాన్నుండి విషం మింగనూలేము, కక్కనూలేము. నా కొడుకు చెడ్డ వాడని ఎవరితో చెప్పుకోగలము, ఏదో పిచాటి అప్పుల దగ్గిర తప్పు? కడుపు చించుకుంటే కాళ్లమీద గాదూ పడేది?"

ఆ 'తన' లాంటి అప్పులు తాత గారికి చాలా నుంది ఉన్న విషయం చలమయ్యకి బాగా తెలుసు. కానీ, అతన్ని చెప్పునట్టు పనిలేదు. ముసలాయన. ఓపిక ఉడిగిపోయింది. ఆర్జించగలిగిన కాలం తీరిపోయింది. ఇప్పుడు కడుపులు బరువైపోయాయి. కన్న కొడుకు అక్కరకురానివాడైపోయాడు కనిపించకపోవడం వరే, కనీసం నెలకొక కార్డు ముక్కైనా రాయకపోతే ఏ తండ్రి హృదయం మాత్రం ఊరు కుంటుంది? కొడుకుమీద గొప్ప కసి ఏర్పడిపోతుంది దీనికొచ్చి!

"పోనీ ఇంతకు ముందేమైనా డబ్బు పంపేవాడా, తాతగారూ?" ఉండ బట్టలేక అడిగాడు చలమయ్య.

"అదే! చెబుతాంటే ఏది పాపం దేనిటయ్యా?" కవిచేసినట్టు ఖన్ను నవ్వారు, పాపం తాతగారు! "వాడి ఖర్మంతే వాడిదు మానా వందలు! మేనాడు వందలండీ, ఒకటే

రెండూ గాదు! మొగుడు, పెళ్లాం, ముగ్గురు నలుసులు! మూడొందలు చాలక అప్పులు చేస్తున్నామంటారు. మేమేమో డెబ్బై రూపాయలతో సరిపుచ్చుకుంటున్నాం. ఎలా సరిపుచ్చుకోవాలిట?"

తాతగారికి దైనికమైన ఈతి బాధలు గుర్తు వచ్చాయి. "అన్నంతో అప్పడాలు నంజుకుని, మజ్జిగ చుక్కకి మొహం వాచిపోయి, సగం బొంత పరుచుకుని—మిగిలిన సగం కప్పుకు పడుకుని, ఈ డెబ్బై ఏళ్ల వయస్సులో బతికున్న పాపానికి నా గుడ్డలు నేనుతుక్కుని, ఒక సరదాలేక, సంబరం లేక, కొడుకున్నాడన్న గోరంత తృప్తి లేక..." హఠాత్తుగా స్వరం కన్నీళ్లతో తడిసి, చలికి వణికి, ఒలికిపోయింది పాపం!

"ఛ ఛ! అదేమిటి, తాతగారూ!" చలమయ్య చలించిపోయి తాతగారికి సమీపంగా జరిగాడు.

"ఆహ్ ..." రాగయుక్తంగా ఆ ఏడుపులోంచి నవ్వు తన్నుకొచ్చింది తాతగారికి. "చిన్నప్పుడు కూడా నే నేడిచేవాణ్ణి కాను, చలమయ్యా! ఎలా పడేస్తే అలాగే పడుండేవాణ్ణని నేను బతకనేమోనని దిగులుపడిపోయే వారు మా తాతగారు, చావబోయే ముందు ఆ ఏడుపంతా ఏడిపిస్తున్నాడు కుమారుడు" అని తలమీద చేతులు పెట్టుకుని స్తబ్దంగా ఒక పావుగంట కూర్చుండి పోయారు.

"పోనీండి, తాతగారూ! సరే, భోంచేశారా?" అడిగాడు చలమయ్య. కానీ, ఆ మాటలు మార్చేయటం తాతగారికి ఇష్టపడినట్టు లేదు. ●

"వెధవ డబ్బు, ఇవ్వకపోతే పోయె! కనీసం కంటికి కనిపించకపోతే ఎలా చావం? మేం ఈ వయసులో ప్రయాణాలేం చేస్తాం చెప్పండి?"

చలమయ్యకి మెరుపులాగా తరణోపాయం తట్టేసింది. "ప్రయాణాలు దేనికి తాతగారూ, ఏకంగా అక్కడికే పోయి ఉండవచ్చునుగా?"

"ఓ! ఆ సంబరం కూడా అనుభవమై పోయిందండోయ్ ..." గొప్ప వ్యంగ్యంగా తల ఊపారు తాతగారు.

"ఇన్ని వందలేమై పోతున్నాయిరా అని నేనోమారు గట్టిగా అడిగానని ఆపళాని నన్నూ, వాళ్లమ్మనీ బయల్దేరదీసి తీసుకుపోయేడు వాళ్లూరు. నెలయ్యేసరికి డబ్బు నా చేతికో వాళ్లమ్మ చేతికో ఇచ్చి సంసారం నెయ్యమన్నాడు. అప్పుడు మా కర్తమవులుం దన్నాడు. అయింది. బాగానే అయింది. పుట్టిన రోజు పండుగలు, మెట్టిన రోజు పండగలు, తామర తంపరగా పెళ్లాం సంక చుట్టాలు, నాటకాల స్నేహితులు ... వాడిల్లొక తంజావూరు సత్రంలాగా ఉండేది. శుభ్రంగా మార్చేశామండీ! అంతా ఎక్కడి కక్కడే కట్ చేయించి ఖర్చులన్నీ పోగా వంద రూపాయలు మిగిలించి వాడికో, వాడి పెళ్లాం చేతికో ఇచ్చేసే వాళ్లం. మాకెందుకు చెప్పండి? ఆ రోజుల్లోనే వాడో స్కూటరు కొన్నాడా? రెండు గాడ్రేజి బీరువాలు కూడా కొన్నాడు. అనవసరమే అనుకోండి, అయినా స్థిరంగా ఇంట్లో పడుండేది గదాని కొనుక్కోనిచ్చాను. ఆరోజుల్లో నండీ, వాడు నా కాళ్లు పిసికి, నలభై ఏళ్లవాడండీ! నా కాళ్లు పిసికి వాళ్లమ్మతో నాలుగు కబుర్లు చెప్పిగానీ నిద్రపోయే వాడు కాడు! అలాంటి వాడూమా ఇంతయుందా, ఇల్లు కాస్తా కొలిక్కి తెస్తూండగా మరేం మునల మొచ్చిందో ఒక మహూర్తాన కుండ బద్దలు కొట్టినట్టు మొహంమీద చెప్పేశాడు, మమ్మల్ని పోషించలేనని. ముసలివాళ్లమట, మాకు చెబితే బాధపడతామట, అంచేత చెప్పకుండా అన్నాళ్లూ వాడు చాలా చాలా అప్పులు చేస్తూ వచ్చాడట. అంచేతనే ఖర్చులకి మేం తడుముకో నక్కరలేక పోయిందట. ఇంకా ఏవేవో చెప్పి మొత్తానికి మమ్మల్ని కాస్త బండెక్కించేశాడు కొడుకు!"

చలమయ్యకి మతిపోయింది. కొడుకు అప్పులు తేవడం నిజమేనైతే పాపం కొడుకుదీ తప్పు కాదు. స్వార్జనకో ఏదోలాగా బతగ్గలిగే వాళ్ల బరువుని తాను మొయ్యలేక మొయ్యడం తెలివైన పనేమీ కాదుగదా!

ఐనా కాకపోయినా తాతగారిదీ తప్పు కాదు. ఎంత కష్టమై పోతేమాత్రం తల్లీ తండ్రీ బరువై పోతారా? వాగ్గురితో సరిపోయింది, మరో ముగ్గురు పిల్లలు గూడా పుట్టుంటే ఏం చేసేవాడు?

ఎటూ చెప్పలేక చలమయ్య మౌనం వహించాడు.

ఇది, తాతగారిది — అంటే అదే, నీలకంఠంగారి బతుకు! చెట్టులాంటి జీవితమన్న మాట. నిజమే మరి. తన కడుపు పంట తన కడుపుమంటని తీర్చకపోతూంది. ఎవరెవరి నీళ్లలోనో మధురసాలు కురుస్తూంది! పైనుండి కిందికే స్రవిస్తూంది!

2

ఒకమారు నీలకంఠంగారు హఠాత్తుగా జబ్బు పడ్డారు. పద్నాగు లంఖణాల తరవాత గానీ ప్రమాదాన్నెవరూ శంకించలేకపోయారు. దృఢకాయుడు. వయసుతో నిమిత్తం లేకుండా నీరోగంగా ఉన్న శరీరం ఉన్నట్టుండి వడిలిపోయింది.

ఏదో మూత్రకోశానికి సంబంధించిన జబ్బుని పెద్దాస్పత్రిలో చేరిపించారు. ఆ సమయంలో పాపం నీలకంఠంగారికి చలమయ్యే కొడుకులాగ ఆదుకున్నాడు. సెలవు పెట్టేసి రాత్రింబవళ్లు ఆ ముసలాయనకి ఊడిగాలు చేశాడు. మామ్మగారు ఒక్కరూ ఇంట్లో ఏడుస్తూ కూచుంటారని, తనతో ఉండమని తీసుకువచ్చాడు.

ఆస్పత్రిలో చేర్చిన మూడోరోజున ఆపరేషన్ అవసరమని తేల్చారు డాక్టర్లు. నీలకంఠంగారి అంగీకారం అడిగినప్పుడు మరో మాటలేకుండా ఒప్పేసుకున్నాడు ముసలాయన.

"నా అంతట నేను నా ప్రాణాలు తీసేసుకోలేను చలమయ్యా! ఆసక్తి ఉంది గానీ ఆ శక్తి నాకు లేదు. ఒకవేళ ఉన్నా, ముసల్ది చచ్చేదాకా నా దెయ్యాన్ని తిడుతుంది గదూ? ఆ డాక్టర్లే ఏదో చేసేస్తే, పెద్దప్రాణం, ఇక నాకు నింద లేకుండా ఈ బొంది పోతుంది. ఇన్ని సంవత్సరాలు బతికి, బతుకంటేనే భయమై పోయిన వయసొచ్చిం తరవాత ఆపరేషను కేముంది? ఇదుగో చలమయ్యా, ఆపరేషని కూడా భయపడలేదంటే అదంతా ప్రాణాలమీది తీపి అనుకునేవు సుమా, హ హ్హా!"

నవ్వు పక్క కొత్తిగిలింది.

* * *

రాజమండ్రి నుండి, వెంకటగిరి నుండి, మార్కొండపుట్టి నుండి కూతుళ్లూ, అల్లుళ్లూ, మనవలూ, మనవరాళ్లూ అంతా చేరుకున్నారు. అందర్నీ ఒక్కమారు చూసేసిన నీలకంఠంగారికి ఇంకా గుండె వెనక భాగంలో వెన్నెముకకి ఇవతల మెదుల్తూ ఆబ్లాంగేటా పైపారమీద అందీ అందని చిన్న రాయిడి మొహంమీద స్పష్టపడింది, ఒక్క చలమయ్యకే!

"మీ అబ్బాయి ఇక ఇవాళో, రేపో రావచ్చునండీ! అతనికోసమే చూస్తున్నాం" అన్నాడు సందేహనివృత్తిగా.

"ఉత్తరం రాశావా?" ఇష్టం లేనట్టు మొహం పెట్టి ఎంతో ఆశగా ప్రశ్న వేశారు తాతగారు.

అవునన్నట్లు తల ఊపాడు చలమయ్య.

పది నిమిషాలు గడిచాక కూతురి చెంగుతో తన కన్నీళ్లు ఒత్తుకుంటూ, "బాగా వేడి చేసేసింది సుమండీ!" అని నవ్వేశారు నీలకంఠంగారు.

* * *

ఆపరేషన్ రోజున మరో గంటకి థియేటర్లోకి తీసుకెడతారనగా నీలకంఠం గారు విల్లు రాసి చలమయ్య చేతి కిచ్చారు.

"బాబూ! నా కొడుకు రాడు! నా కొడుకు లేడు. నన్ను చూడ్డానికి రాకపోవడం సరే, ఏ ఆశతో కొడుకుని కంటామో, ఆ ఆశ కూడా వీడు తీర్చడం లేదు. కొడుకు తల కొరివి పెడితే పున్నామ నరకం ఉండదంటారు. పోనీ అవన్నీ ఎందుగ్గానీ, చలమయ్యా! టికెట్టు కొనేసుకున్నానయ్యా! బండెక్కి పోగలిగితే సరే! బండి తప్పిపోతే నా లగేజీ నా కెలాగా ఉంది. అరే, నువ్వ రేమ్రా జోకువేస్తే? హ హ్హ హ్హా!" అని తమకే నవ్వేసి, మళ్లా చలమాయి వైపు తిరిగి, "చలమాయ్! ఆపరేషనై పోయిన వెంటనే అవసరాన్ని బట్టి ఈ విల్లు మాత్రం నా కొడుక్కి అందజెయ్యి. చలమయ్యా! నీ ఋణం తీర్చుకోలేను. వచ్చే జన్మలో నీ కడుపున పుడతానయ్యా!" నవ్వుతూ చలమయ్య కడుపు తడిమేస్తూ నీలకంఠంగారు ఏదో హిస్టీరిక్ ఎక్స్ప్ర[illegible] బొలబొల కన్నీరు కార్చారు. [illegible] తన కొడుకుతో అనవలసిన మాట!

ఆ వాతావరణ మంతా ఒక గడియ కన్నీళ్ల వాసన వేసింది.

స్ట్రెచర్ వచ్చేసింది. తీసుకు వెళ్లబోతున్నారనగా పోస్టుమాన్ నీలకంఠంగారి పేర రెండు వందలు మనియార్డరు ఇచ్చిపోయాడు. ఏదో

> యోగ్యత, అదృష్టమూ పెనవేసుకుని ఉంటాయని మూర్ఖులు గ్రహించరు.
>
> —గొథే

మిష పెట్టి, రానందుకు క్షమించమని రాశాడు కొడుకు.

రెండు చేతులా రెండు వందలా పట్టుకుని తాతగారు కడుపు కరువు దీరా ఏడిచారు, కొడుకు ప్రయోజకత్వానికి! కొడుకుని చూడాలని కుతూహల పడుతున్న తండ్రి మనస్సుకి వందలు కాదు, ఎన్ని కోట్ల రూపాయలు జవాబు చెప్పగలవు?

"సెండ్ బాక్ దిస్ రెచ్చెడ్ అమౌంట్ టు దట్ ఇంపుడెంట్ రాస్కెల్!" అని చలమయ్య చేతిలో ఆ నోట్లు పడేసి, ఏదేదో గొణుక్కుంటూ ప్రైచ రెక్కారు తాతగారు.

• • •

బండి తప్పిపోయింది. తాతగారు, పాపం బ్రతికి బైటపడ్డారు.

ఆ మరునాడు చలమయ్య ఆస్పత్రికి వచ్చినప్పుడు నీలకంఠంగారితో ఉత్సాహంగా చెప్పసాగాడు. "మీ అబ్బాయి కనిపించాడండీ. హైదరాబాదు ఏదో సన్మానానికి వెళుతున్నాడట. సాయంత్రం స్టేషన్‌లో కనిపించాడు. బండిలోనుండి ఆదరా బాదరా చూస్తున్నాడు ప్లాట్‌ఫాయ్ వైపు. నన్ను చూడగానే [illegible] మీ కెలా ఉందని. ఆపరేషన్ [illegible] జరిగిందనగానే చాలా [illegible] పోయాడు. తిరిగి వచ్చేటప్పుడు [illegible] వని మీతో చెప్పమన్నాడు. [illegible] వారం ఉదయం ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో [illegible] వస్తాడట్ట. మీ రిచ్చేయమన్న రెండు వందలూ అతను చేతి కిచ్చేయబోతే అందుకోకుండా కంట తడిపెట్టుకున్నాడండీ! ... తన పరిస్థితులు పాపం చెప్పుకు వచ్చాడు ..." ఇంకా ఏదో చెప్పబోతున్నాడు చలమయ్య. తన మాటలు తాతగారికి ఊరడిస్తాయని ఆశ పడ్డాడు అతను.

కానీ, అక్కడ ఆరంభమైంది తుఫాను. కొడుకుమీద మితిమీరిన జుగుప్స, కసి, విరసన ఒకదానొకటి తన్నుకు వచ్చి ఉక్కిరిబిక్కిరై పోయారు నీలకంఠంగారు.

"వాడు తిరిగొచ్చినప్పుడొస్తా..? [illegible] చచ్చినా రాడు! బిలీవ్ మి! [illegible] పీ, చలమయ్యా! నో! హ [illegible]! ఏడిచాడూ! కంట తడా? [illegible], మాన్! మహా నటుడు [illegible] హి హి ఈక్ష రివింగ్ అవర్స్ [illegible] ఐ ఏమ్ ఆన్ డెత్ బెడ్? నేను చావు బతుకుల్లో ఉంటే వాడు సన్మానాలు చేయించుకుంటున్నాడా? చేయించుకోనీండి! లెట్ హిమ్! హి! పూర్ [illegible] గివింగ్ దిస్ రోగ్ టైటిల్స్? వీడి కథెవరికి తెలుసును? పితృద్రోహి! అది వాడి కివ్వాలిసిన బిరుదు! ఆల్‌రైట్! లెట్ హిమ్! లెట్ హిమ్ ఎంజోయ్ ది అవర్, పూర్ ..."

3

నీలకంఠంగారి తథాస్తుతో నిమిత్తం లేకుండానే మహా వైభవంగా జరిగిపోయింది సన్మానం హైదరాబాదులో. రవీంద్ర భారతి కిటకిట లాడిపోయింది, బిరుద ప్రధానోత్సవానికి. మహా మంత్రులు, మహా నాయకులు, మహా మహా కళాకారు లంతా సన్మానానికి హాజరయి ఏక గ్రీవంగా 'మహానటుడు' బిరుద మిచ్చి సత్కరించారు.

'మహానటుడు' నిలబడి ప్రేక్షకు లకు కృతజ్ఞతలు చెప్పాడు. మనసులో తల్లిదండ్రుల్ని తలుచుకుని ఒక మహోపన్యాస మిచ్చి ఉపన్యాసాంతాన, తనకు జన్మ నిచ్చిన జననీ జనకులు, విద్య గరపిన గురువులు, తన సహధర్మచారిణి, అనువిత్యం సహకార బుద్ధితోనే పనిచేసే తన సహచరులూ — వీళ్లకే చెందుతుంది ఆ గౌరవం గాని తనకి కాదన్నాడు.

ఉండిపొమ్మని అభిమాను లెంత బతిమాలినా ఉండకుండా, ఆ మరునా డుదయమే ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో బయలుదేరి హైదరాబాదునుండి తిరిగి వస్తూండగా, ఒక పెద్ద ఆక్సిడెంట్ అయింది!

4

"ఏమండీ, మరి మీ మహానటుడు మిమ్మల్ని చూడ్డానికి వస్తానని కళ్లంబట నీళ్లు కారుస్తూ చెప్పాడేమో, మరి రాలేదేం పాపం?" న్యూస్ పేపరు పాతది తిరగేస్తూ నీలకంఠంగారు, చలమయ్య నడిగారు, ఆదేదో చలమయ్య వ్యవహార మైనట్టు.

హాస్పిటల్ నుండి అతన్ని డిశ్చార్జి చేసి నాలుగు రోజు లయింది. హాయిగా, ఆనందంగా, ఆరోగ్యంగా ఇంటికి తిరిగి వచ్చారు. ఇల్లు మళ్లా కళకళ లాడుతూంది.

"అవునండీ!మరి పాపం ఎంచేతనో.." నీళ్లు నమిలాడు చలమయ్య.

"ఛఛ! పాపమేం కాదు!" తేలిగ్గా నవ్వేశాడు తాతగారు. "వాడి సంగతి మీకేం తెలుసు? చిన్నప్పటినుండి వాడి ధోరణిగా? ఏదో నేను బాధ పడ్డమే! అది కూడా ఇప్పుడు మానేసు కున్నానయ్యా. నాకేం పట్టింది చెప్పండి? వాడు నా ఇంటికి రానక్కర్లేదు. నేను సరే, ఎలాగూ వెళ్లను. వాడికీ, నాకూ మరి సంబంధం లేదయ్యా! అసలు మీరు చెబుతున్నప్పుడే చెప్పానా, వాడు రాడని, మహా నటుడండీ! మహా ..." మాట మధ్యలో ఆపి, పేపరు దీక్షగా చూడసాగారు తాతగారు.

మొహం జేవురించుకు పోయింది.

"ఆ! అమ్మో? ..." లేచి నిలబడ్డారు పంచ జార్చుకుంటూ.

"ఎప్పటి పేప రిది?" పేపరు నాలుగు మూలలూ తిప్పేశారు.

"ఏం?" అంటూ పేప రందుకో బోయాడు చలమయ్య. పేపరు పట్టుకునే పెరట్లోకి పరిగెత్తారు నీలకంఠంగారు. "సాయీ ... సాయీ! ఎక్కడ చచ్చావ్? అమ్మ బాబోయ్! మన బాబు ఆక్సిడెంటు ..." నోట మాట పెగలక, పెను ప్రళయం వచ్చినట్టు పెరట్లోకి దారితీశారు.

5

సరిగ్గా ఆ రోజే గుండె ఆపరేషన్ చేశారు. అప్పటికే హార్ట్ ట్రబుల్ ఉన్నందున ఎనస్తీషియా ఇవ్వకూడదని అన్నాళ్లూ తాత్సారం చేశారట.

"వాడి శరీరంలోని రక్తమంతా నాదేనండీ! గ్రూపు సరిపోవడమంటారేమిటి? అయ్యా ఇదుగో, నా రక్తం పుచ్చుకోండి! నా కొడుకుని బ్రతికించండి!"

ఆపరేషన్ థియేటర్లో సగం అపస్మారకంగా ఉన్నప్పుడు 'మహానటుడి'కి లీలగా తండ్రి కంఠం వినిపించింది.

ఆ తరవాత కొన్ని గంటలు గడిచిపోయాయి.

శ్వాసకోశానికి కృత్రిమ పరికరా లమర్చి వార్డులోకి తీసుకువచ్చారు 'మహానటుణ్ణి'!

అతి ప్రయత్నంమీద కళ్లు తెరిచిన అతనికి — ముందు అలికేసినట్టు, ఆ తరవాత స్వచ్ఛంగా, ఇంకా సేపటికి జాజ్వల్యమానంగా కనిపించింది— ఆత్రంగా [illegible]ందుకు వంగి కళ్లనీళ్లు నింపుకుంట[illegible] న్న కన్నతండ్రి ముఖం!

"నా[illegible]!" నవ్వుతూ పలకరించాడు [illegible].

"[illegible] నాన్నా! ఎలా ఉంది, తండ్రీ? చూడ[illegible]మ్మా, నేను! పోల్చేశావుగా? అప [illegible] పోయింది, రాజా ..." అనేక [illegible] పెట్టి పలకరించి, కొడుకుని [illegible]స్తూ ఆదరా బాదరా అతని [illegible] తడిమేయ సాగారు నీలకంఠంగా[illegible]

[illegible]డ్ బాటిల్‌లోనుండి బొట్టు బొట్టుగా రక్తం ప్రవహిస్తూనే ఉంది!

★

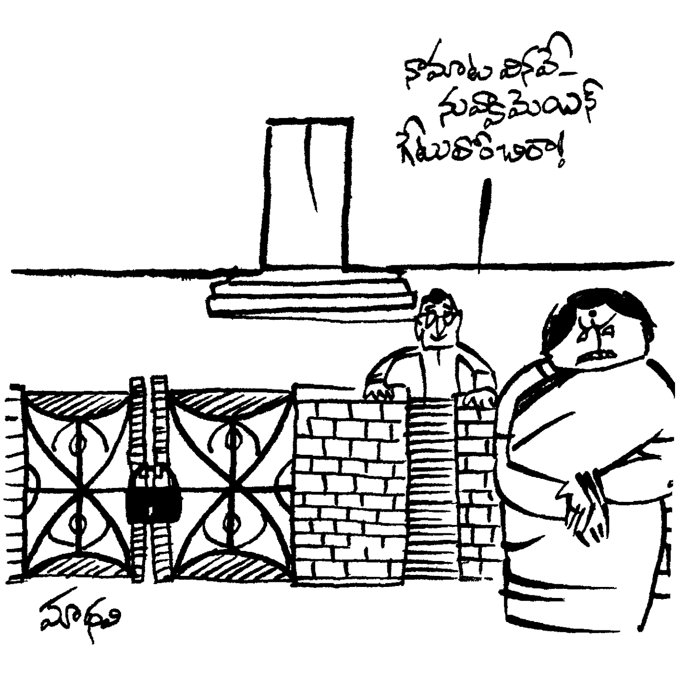

చిత్రం—ఆర్. ఎస్. వి. సుందర్ (హైదరాబాదు-20)